

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2590

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het bericht dat de Italiaanse maffia vat probeert te krijgen op de miljarden uit het Corona Herstelfonds* (ingezonden 16 april 2021).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 3 mei 2021).

Vraag 1

Wat vindt u van de zorgen die hoofdofficier van Justitie Bombardieri heeft geuit over de Italiaanse maffia en hun invloed op het budget van tweehonderd miljard euro die Italië krijgt voor het Coronaherstel?¹

Antwoord 1

Ik heb kennisgenomen van het bericht van Nieuwsuur over de belangstelling van de Italiaanse maffia in middelen uit het herstellfonds (*Recovery and Resilience Facility*, RRF). Het is noodzakelijk dat fraude wordt voorkomen in alle lidstaten. De gemaakte afspraken over de werking van de RRF bieden hier waarborgen voor. Lidstaten kunnen pas aanspraak maken op middelen uit de RRF op basis van een plan (*Recovery and Resilience Plan*, RRP) met hervormings- en investeringsprojecten dat door de Europese Commissie wordt getoetst aan de vereisten uit de RRF-verordening, inclusief ten aanzien van de audit- en controlesystemen (zie toelichting bij beantwoording van vragen 4 t/m 6). De middelen worden pas uitgekeerd als de vastgelegde mijlpalen en doelen zijn bereikt. Indien de Commissie na een betalingsverzoek oordeelt dat mijlpalen en doelen niet tot tevredenheid zijn bereikt, wordt de uitbetaling opgeschort. Als een lidstaat na zes maanden niet de noodzakelijke maatregelen heeft genomen, wordt de financiële vastlegging naar verhouding gereduceerd.

Vraag 2 en 3

Deelt u de zorg dat de Italiaanse maffia, gezien hun invloed op bedrijven, al betrokken is bij uitgaven van het Herstelfonds?

Deelt u de analyse van hoofdofficier van Justitie Bombardieri dat er met name sprake kan zijn van de infiltratie door de maffia op bedrijven die failliet

¹ NOS, «Italiaanse maffia aast op miljarden EU-herstellfonds, en niet alleen in Italië», 12 april 2021, <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2376442-italiaanse-maffia-aast-op-miljarden-eu-herstellfonds-en-niet-alleen-in-italie.html>.

zijn of dreigen te gaan, in met name de digitale sector of omtrent groene energie?

Antwoord 2 en 3

De Italiaanse justitiële autoriteiten hebben zelf aandacht gevraagd voor het feit dat in sommige delen van het land inmenging door de maffia een belangrijk risico is. In het verleden heeft Italië al veel ervaring opgedaan met de aanpak van de maffia. In internationaal verband, en bilateraal, wordt nauw met de Italiaanse politie en justitie samengewerkt om de maffia te bestrijden en dat zal ook in de komende periode worden voortgezet. Italië kent een breed scala aan middelen dat ingezet kan worden bij de bestrijding van de maffia. Eén van de mogelijkheden ligt in de regelgeving rond de controles op aanbestedingen. Italië heeft daarnaast recentelijk aangekondigd in het RRF extra maatregelen te zullen nemen om de controle, audits en correcte implementatie van projecten aan te scherpen. Een groot deel van deze projecten ligt op gebied van duurzaamheid en digitalisering, in lijn met de vereisten van het RRF.

Vraag 4 t/m 6

Deelt u de mening dat toezicht op het fonds van groot belang is, alleen al omdat Nederland één van de grootste nettobetalers is van het Herstelfonds en Italië één van de grootste netto-ontvangers – met ontvangsten van rond de tweehonderd miljard euro?²

Deelt u de zorgen over een juiste besteding van het fonds – ook in het licht van de kritiek die al eerder is geuit door de Europese Rekenkamer over de beperkte controle op dit enorme budget? Wat onderneemt u om het toezicht te verbeteren?

Hoe gaat u voorkomen dat deze miljarden worden gebruikt als subsidiepot voor de Italiaanse maffia?

Antwoord 4 t/m 6

Een optimale inzet op goede bestedingen van RRF-middelen en het voorkomen en bestrijden van fraude is noodzakelijk. Het kabinet heeft zich hiervoor bij de vormgeving van de RRF hard gemaakt. De Europese Raad heeft in zijn conclusies van juli 2020 over het MFK en het Herstelinstrument het belang van effectieve bestrijding van fraude met EU-gelden onderstreept. In eerste instantie is een lidstaat zelf verantwoordelijk voor de controle, audits en correcte implementatie van het ingediende RRF. Voordat een plan kan worden goedgekeurd, moet het plan voldoen aan verschillende controle- en toezichtvereisten. Deze worden getoetst door de Commissie. Lidstaten worden geacht een monitor- en implementatie systeem op te zetten die de voortgang op de geformuleerde mijlpalen en doelen checkt en die betaalverzoeken verwerkt. Verder moet een lidstaat controlesystemen opzetten die fraude, corruptie en belangenconflicten voorkomen en zorgen voor naleving van Europees en nationaal recht. De Commissie zal beoordelen of deze audit- en controlesystemen uit de herstelplannen voldoende zekerheid bieden. Als de voorgestelde regelingen ontoereikend worden geacht, kan het plan niet worden goedgekeurd en zal een lidstaat geen middelen ontvangen. In de uitbetalingsfase gaat de controle door en dient ieder uitbetalingsverzoek een managementdeclaratie te bevatten van de uitgevoerde audits en controls. Ook dient informatie over de uiteindelijke begunstigde van RRF-gelden te worden bijgehouden. Ten slotte, kunnen de European Anti-Fraud Office (OLAF), de Europese Rekenkamer, het Europees Openbaar Ministerie (EOM) en de Commissie zelf toegang krijgen tot relevante gegevens en zo nodig het gebruik van middelen onderzoeken. Wanneer de Commissie ernstige onregelmatigheden, dubbele financiering of een schending van de verplichtingen van de lidstaat vaststelt en de lidstaat niet tijdig passende maatregelen neemt om dergelijke onregelmatigheden te corrigeren, kan de Commissie een evenredig bedrag terugvorderen.

² NOS, «Wat betaalt Nederland aan het Europese coronaherstelfonds en wat levert het op?», 21 juli 2020, <https://nos.nl/artikel/2341433-wat-betaalt-nederland-aan-het-europese-coronaherstelfonds-en-wat-levert-het-op.html>.

Vraag 7

Gaat u dit punt op Europees niveau aan de orde stellen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Het kabinet is van oordeel dat met de in het voorgaande antwoord beschreven controlestructuur in de RRF-verordening voldoende waarborgen voor een juiste besteding van middelen zijn ingebouwd. Het is aan de Commissie om de eerder genoemde controlesystemen te beoordelen wanneer een lidstaat een herstelplan indient.

Vraag 8

Kunt u een overzicht geven van de aanvragen die Nederland heeft ingediend ten aanzien van het coronaherstelfonds (met het oog op de deadline van 30 april 2021)?

Antwoord 8

Er is nog geen herstelplan door Nederland ingediend. Het vaststellen van het definitieve Nederlandse plan en het formeel indienen daarvan is aan een nieuw kabinet. U bent hierover geïnformeerd in de Kamerbrief van 27 november jl.³ Een besluit over het Nederlandse herstelplan biedt het nieuwe kabinet de mogelijkheid om hervormingen en investeringen die volgen uit de formatie mee te nemen. Het kabinet heeft opdracht gegeven tot een ambtelijke verkenning naar de mogelijke inhoud van een Nederlands herstelplan. Op dit moment vinden hierover verkennende gesprekken met de Commissie plaats. Het conceptplan zal voor indiening met uw Kamer worden gedeeld. Vanwege de timing van de verkiezingen en de formatie zal Nederland geen plan indienen voor 30 april 2021. Het later indienen dan 30 april heeft geen gevolgen voor de omvang van het bedrag dat Nederland uit de RRF kan ontvangen. Om aanspraak te maken op de 13% voorfinanciering, dient het plan voor 31 december 2021 te zijn door de Raad te zijn goedgekeurd.

³ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1626.